

Nr 29/1968.

Å l a n d s l a n d s k a p s s t y -
r e l s e s framställning till Ålands
landsting med förslag till landskapslag
om offentliga nöjestillställningar.

Gällande bestämmelser angående offentliga nöjestillställningar är spridda på en mängd olika landskapslagar. Sålunda regleras sådana tillställningar i landskapslagen den 14 april 1944 angående offentliga nöjen på landsbygden i landskapet Åland (12/44), landskapslagen av samma dag angående offentliga nöjen i Mariehamn (13/44), landskapslagen den 31 juli 1942 om ordningsmän vid offentliga nöjen i landskapet Åland (11/42), landskapslagen den 29 mars 1950 om föranstaltande av offentliga nöjen på helgdagar i landskapet Åland (16/50), landskapslagen den 31 juli 1942 innehållande särskilda bestämmelser angående biografer och offentliga biografföreställningar i landskapet Åland (10/42). samt i landskapslagen den 5 juni 1945 om utverkande av tillstånd till föranstaltande av vissa nöjen samt hållande av spelautomat och penningautomat (11/45). Bestämmelserna i dessa landskapslagar motsvarar icke längre i alla avseenden de nu rådande förhållandena och har det dessutom visat sig, att det finnes en hel del andra än i dessa lagar förutsatta tillställningar, på vilka bestämmelserna om offentliga nöjestillställningar borde tillämpas.

På grund av det ovan anförda kan en revision av lagstiftningen om nöjestillställningar anses påkallad. Därtill kommer, att man i riket genomfört motsvarande revision genom rikslagen den 9 augusti 1968 om offentliga nöjestillställningar (FFS 492/68), vilken även ligger till grund för föreliggande lagförslag.

Enligt gällande landskapslagar kan offentliga nöjestillställningar anordnas endast efter särskilt tillstånd. Då det emellertid finnes tillställningar, som icke avses att regleras enligt stadgandena om allmän ordning och säkerhet eller för vilka lagen angående stämpelskatt borde tillämpas har det ansetts befogat, att vissa offentliga tillställningar kunde få anordnas endast på grund av en till polismyndighet ingiven anmälan. Sådana tillställningar skulle bland annat vara teater-, opera-, operett- och balettföreställningar, dock med vissa inskränkningar på grund av stämpelskattelagen, de flesta konserter, konstnärliga dansuppsättningar och folkdans, uppläsning- och recitationsframträdanden, utställningar samt största delen av förekommande tävlingar.

I lagförslaget föreslås ett uttryckligt stadgande därom, vem eller vilka som skall vara berättigade att anordna offentlig nöjestillställning. Ett sådant stadgande saknas i gällande landskapslagar. Enligt förslaget skulle av fysisk person erfordras, att han uppnått myndig ålder och av

juridisk person, att det är fråga om en registrerad förening eller sammanlutning, som äger rättshandlingsförmåga.

Av landskapet, statlig, kommunal eller kyrklig myndighet anordnade officiella tillställningar, av lärarkåren i landskapet tillhörig, landskapsunderstödd eller kommunal läroanstalt anordnad tillställning för elever och deras anhöriga samt självständighets- och morsdagsfester samt fester anordnade på Ålands flaggas dag skall med hänsyn till dessa tillställningars natur ställas utanför lagens tillämpningsområde, då det gäller bestämmelserna om tillstånd och anmälan; under förutsättning att ingen inträdesavgift uppbäres vid dessa tillfällen.

Bestämmelserna angående offentliga nöjen på helgdagar har under senare tid varit föremål för allmän uppmärksamhet. En allmän tendens har alltmer gjort sig gällande för att nuvarande inskränkningar i någon mån borde lindras. Även i riket har man genomfört en sådan ändring av dessa bestämmelser, att förbudet att anordna dylika tillställningar på böndagarna skulle gälla under tiden mellan klockan 8.00 och 18.00 på helgdagen, medan förbudet enligt nugällande stadganden är i kraft under 24 timmar räknat från klockan 18.00 på aftonen före helgdagen. På samtliga söndagar och andra kyrkliga helgdagar gäller i riket förbudet mellan klockan 8.00 och 12.00 mot enligt tidigare stadgande mellan klockan 0.00 och 13.00.

Förbudet mot anordnande av nöjestillställningar på skärtorsdag, påsklördag och julafton har i riket icke ändrats i annat avseende än att länsstyrelserna givits rätt att i särskilda fall medgiva undantag, vilket enligt gällande lag icke är möjligt. Landskapsstyrelsen har i övrigt omfattat dessa ändringar i riket förutom att förbudet under söndagar och andra kyrkliga helgdagar skulle gälla under tiden mellan klockan 8.00 och 13.00, vilket motiveras av att gudstjänsten hos oss begynner klockan 11.00, medan detta sker i riket klockan 10.00.

Vissa offentliga tillställningar på böndagarna samt på söndagar och andra kyrkliga helgdagar skulle icke längre beröras av förbudet. Detta gäller teaterföreställningar, konserter, konstnärliga dansuppvisningar och folkdansföreställningar, olika slag av utställningar och uppvisningar, idrottstävlingar samt föreställningar med syfte att främja andliga intressen eller öka skickligheten i något yrke. Likaså har filmföreställningarna blivit befriade från förbudet, något som kan motiveras med att televisionen medfört ändring av tidigare uppfattning i detta avseende. Landskapsstyrelsen har här i viss mån gått längre än i riket såtillvida, att schlager- och dansmusik framförda vid konserter skulle jämföras med annan musik.

I likhet med vad som stadgas i gällande lagstiftning om offentliga nöjen skulle polis- och ordningsman ha rätt att från offentlig tillställning eller från dess närhet avlägsna eller gripa berusad person. Enligt förslaget skulle detta även gälla person, som är påverkad av narkotiskt ämne eller som genom hotfullt uppträdande, oljud eller våldsamhet stör ordningen eller äventyrar säkerheten och trots tillsägelse icke upphör därmed eller som trots tillsägelse underlåter att följa anvisningar givna för upprätthållande av ordning och säkerhet. Enligt rikets lag gäller detta även person, som på grund av sitt levnadssätt eller eljest kan förmodas begå brott, äventyra säkerheten eller åstadkomma oordning.

Då tillämpningen av den sistnämnda bestämmelsen dock i praktiken skulle komma att medföra svårigheter för polis- och ordningsmännen och då densamma enligt landskapsstyrelsens uppfattning innebär ett öskäligt ingrepp i den personliga friheten, har landskapsstyrelsen ansett att motsvarande bestämmelse icke skulle införas i föreliggande landskapslag.

Rikets lag tillåter dessutom ordningsman att hålla gripen person i förvar till dess sammankomsten är slut och publiken avlägsnat sig, dock i högst 6 timmar. Då det av praktiska skäl torde vara svårt att förvara gripna personer i de åländska nöjeslokalerna och då det dessutom i de flesta fall utan större olägenhet torde vara möjligt att i sådana situationer tillkalla polis, har landskapsstyrelsen icke ansett det nödvändigt att införa motsvarande stadgande i föreliggande lagförslag.

Enligt lagförslaget skulle polis- och ordningsman ha rätt att vid offentlig nöjestillställning eller i omedelbar närhet av platsen för denna frantaga person föremål och ämnen, vilkas innehav vid nöjestillställning enligt lagförslaget är förbjudet. Sådana är skjutvapen, sprängämnen, egg- och huggvapen samt föremål och ämnen, som kan användas vid förövande av brott mot liv eller hälsa samt som berusningsmedel.

I rikets lag ingår dessutom ett stadgande enligt vilket förening eller sammanslutning samt ägare och innehavare av samlingslokal eller område har rätt att för viss tid, högst ett år i sänder, förvägra person tillträde till offentlig nöjestillställning i fall denna person på grund av sina levnadsvanor kan befaras störa ordningen eller äventyra säkerheten. Samma rätt tillkommer även polischefen i distriktet. Då också detta stadgande torde innebära ett oskäligt ingrepp i den enskildes frihet samtidigt som stadgandena i 11 § av lagförslaget ger möjlighet för polis- eller ordningsman att avvisa person, som stör ordningen, har landskapsstyrelsen icke ansett det vara påkallat att i lagförslaget föreslå införandet av ett motsvarande stadgande.

I lagförslaget har intagits ett stadgande därom, att konstruktioner, anordningar och arrangemang, vilkas beskaffenhet, skick och planering uppenbart av säkerhetsskäl har betydelse för funktionärer, uppträdande eller allmänheten, skall besiktigas på ägarens eller innehavarens bekostnad. Genom denna bestämmelse har man avsett att på förhand förebygga olyckor av det slag, som kan inträffa till följd av fel och brister i konstruktioner, anordningar och arrangemang vid hastighetstävlingar med motorfordon, vid cirkusföreställningar och dylikt.

Då gällande lagstiftning om offentliga nöjestillställningar icke förutsätter något försäkringstvång för tillställningar, där deltagare, åskådare, funktionärer och utomstående kan bli offer för olyckor, har man i rikets lag infört ett stadgande därom, att man genom förordning kan föreskriva såsom villkor för anordnandet av dylika tillställningar att arrangören upptagit ansvarighetsförsäkring för skada på person och egendom. Landskapsstyrelsen föreslår, att motsvarande stadgande skulle införas i landskapslagen sålunda, att landskapsstyrelsen skulle äga befogenhet att i förordning föreskriva att ansvarighetsförsäkring utgör förutsättning för föranstaltande av tillställningar av visst slag.

Enligt 11 § i lagförslaget skulle polisman och ordningsman ha rätt att avlägsna bland annat berusad person från tillställningen. Även om enligt en nyligen genomförd ändring av strafflagen, straffbarheten för fylleri avskaffas från nästa års ingång har man dock ansett att fylleri vid nöjestillställning fortfarande skall vara straffbart. I lagförslaget ingår därför ett stadgande om straff för den, som vid allmän nöjestillställning uppträder berusad på ett förargelseväckande sätt.

Med hänvisning till det ovan anförda får landskapsstyrelsen vördsamt förelägga Landstinget till antagande

L a n d s k a p s l a g
om offentliga nöjestillställningar.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 §.

Offentlig nöjestillställning må med myndighets tillstånd anordnas av myndig person samt av registrerad förening eller annan sammanslutning med rättslig handlingsförmåga, i enlighet med vad i denna lag stadgas.

Genom förordning må stadgas att nöjestillställning av visst slag får anordnas utan myndighets tillstånd, såframt anmälan om tillställningen på förhand gjorts till myndigheten.

2 §.

Vad i denna lag stadgas angående offentliga nöjestillställningar gäl-

ler offentliga fester, konserter, föreställningar, utställningar, uppvisningar, samkväm, tävlingar och andra med dem jämförbara offentliga tillställningar, till vilka allmänheten har tillträde oberoende därav, huruvida inträdesavgift i någon form uppbäres eller icke.

Stadgandena i denna lag tillämpas på i 1 mom. nämnda offentliga tillställningar även i det fall tillställningen anordnas för deltagarna i annat än nöjes- eller underhållningssyfte.

Förutsätter tillträde till i 1 mom. avsedd tillställning inbjudan eller medlemskap i viss sammanslutning, tillämpas på tillställningen stadgandena i denna lag, om av deltagarna eller av en del av dem uppbäres inträdesavgift eller om tillställningen utgör ett led i en verksamhet, som bedrivs enbart eller huvudsakligen i syfte att föranstalta dylika tillställningar, eller om tillställningen annars på grund av antalet deltagare, tillställningens natur eller andra omständigheter icke kan anses såsom en bjudning i enskilt hem eller med sådan jämförbar tillställning.

3 §.

Stadgandena i denna lag gäller icke av församling eller i Finland registrerat religiöst samfund eller av personer, hörande till dem, föranstaltad gudstjänst eller andaktsstund.

Stadgandena i denna lag angående sökande av tillstånd eller om anmälan gäller icke:

1) av landskapet, statlig, kommunal eller kyrklig myndighet föranstaltade officiella tillställningar;

2) för elever vid landskapet tillhörig eller landskapsunderstödd läroanstalt eller kommunal läroanstalt och för deras anhöriga på åtgärd av lärarkåren, anordnade tillställningar utan inträdesavgift; samt

3) tillställningar utan inträdesavgift i anslutning till firandet av självständighetsdagen, Ålands flaggas dag och mors dag.

4 §.

Angående rätt för utlänning eller person, som saknar åländsk hembygdsrätt, att föranstalta offentliga nöjestillställningar, vilka innebär utövande av näring är särskilt stadgat.

5 §.

Offentlig nöjestillställning får icke anordnas dagen före långfredagen, första påskdagen och första juldagen under tjugofyra timmars tid räknat från klockan 18.00.

Offentlig nöjestillställning må icke anordnas på de av regeringen påbjudna tacksägelse- bot- och böndagarna mellan klockan 8.00 och 18.00, ej heller på söndagar och andra kyrkliga helgdagar mellan klockan

8.00 och 13.00. I detta moment nämnt förbud gäller likväl icke:

- 1) öppethållande av museum;
- 2) teater, opera-, operrett- och med dem jämförbara föreställningar samt balett- och dockteaterföreställningar, såframt föreställningen eller uppvisningen icke bör anses såsom revy eller därmed jämförlig föreställning;
- 3) filmföreläsningar;
- 4) konserter;
- 5) konstnärliga dansuppvisningar och folkdansföreställningar samt uppläsnings- och recitationsframträdanden;
- 6) konstatställningar samt utställningar av till samlingar hörande föremål eller annat därmed jämförligt;
- 7) utställningar och föreläsningar, vilkas syfte är att presentera näringslivet eller dess produkter eller förevisa djur eller föremål för bedömning eller försäljning;
- 8) tävlingar, vilkas syfte är att främja intellektuella intressen eller öka skickligheten i något yrke;
- 9) tävlingar och uppvisningar, vilkas syfte är att främja trafiksäkerheten;
- 10) schack-, bridge- och andra med dem jämförliga tävlingar och uppvisningar;
- 11) modellflygplanstävlingar och -uppvisningar;
- 12) gymnastiktävlingar och -uppvisningar; samt
- 13) idrottstävlingar och -uppvisningar.

6 §.

Landskapsstyrelsen må på ansökan medgiva undantag från i 5 § stadgade förbud.

7 §.

Landskapsstyrelsen äger befogenhet att till förebyggande av spridning av epidemisk sjukdom bland människor eller djur eller för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet inom landskapet vid behov förbjuda föreställande av offentliga nöjestillställningar eller meddelatinskränkande föreskrifter om dem.

8 §.

Ingen må vid offentlig nöjestillställning eller i dess omedelbara närhet inneha skjutvapen, patroner, sprängämne, egg- eller huggvapen eller annat sådant föremål eller ämne, som kan användas för utförande av brott mot liv eller hälsa eller utgöra hot om sådant brott.

Vad i 1 mom. är stadgat gäller icke för tjänst eller befattningsnöd eller till tjänstedräkt hörande beväpning, ej heller redskap och för-

nödenheter, som erfordras vid utförandet av program vid tillställning eller vid idrottstävling.

9 §.

Ingen må vid offentlig nöjestillställning eller i dess omedelbara närhet inneha berusningsmedel.

Angående utskänkning av alkoholdrycker är särskilt stadgat.

10 §.

För övervakande av ordningen vid tillställningar, som avses i denna lag, må vid behov tillsättas en eller flera ordningsmän.

Ordningsman är skyldig att med iakttagande av stadgandena i lag och förordning samt polisens med stöd av dem meddelade anvisningar verka för upprätthållande av ordning och säkerhet samt förebyggande av brott vid offentlig nöjestillställning och i dess omedelbara närhet.

Finnes polisman i tjänsteutövning vid offentlig nöjestillställning, skall ordningsmännen åtlyda de föreskrifter han meddelar till ordningens och säkerhetens upprätthållande.

11 §.

Polis- och ordningsman äger rätt att från offentlig nöjestillställning eller från dess omedelbara närhet avlägsna eller där gripa person:

- 1) som är drucken eller påverkad av narkotiskt ämne;
- 2) som genom hotfullt uppträdande oljud eller våldsamhet stör ordningen eller äventyrar säkerheten och icke trots tillsägelse upphör därmed; samt
- 3) som trots tillsägelse underlåter att följa till upprätthållande av allmän ordning och säkerhet givna anvisningar.

Polis- och ordningsman äger rätt att vid offentlig nöjestillställning eller i dess omedelbara närhet frantaga person i 8 och 9 §§ nämnda föremål och ämnen, vilka ordningsman ofördröjligen skall överlämna till polisen.

12 §.

Föranstaltare av offentlig nöjestillställning är, då ordningen och säkerheten vid tillställningen äventyras, förpliktad att avbryta eller vid behov avlysa tillställningen. Rätt att av förenämnd orsak förordna om avbrott i tillställning, till dess faran härför upphört, har även polisman och ordningsman, vilka även må förbjuda framförandet av viss del av programmet, om denna strider mot lag eller god sed eller kan äventyra ordning eller säkerhet.

Polis- och ordningsman är, ifall andra åtgärder icke visat sig vara tillfylllest, skyldiga att avlysa tillställning, om den strider mot lag eller god sed eller om stadganden eller föreskrifter, som givits angående

föranstaltandet av tillställningen, angående stämpelskatten på inträdesbiljetterna eller för upprätthållande av allmän ordning eller säkerhet icke iakttages eller vid tillställningen uppstått oordning eller fara för dem som vistas på platsen.

Då tillställning avslutas, skall publiken ofördröjligen avlägsna sig från platsen för densamma och från dess omedelbara närhet.

13 §.

Framgår det, att offentlig nöjestillställning, om vars föranstaltande anmälan gjorts till myndighet, skulle komma att kränka lag eller god sed eller föreligger skäl att misstänka, att ordningen vid sådan tillställning icke kan upprätthållas, må föranstaltande av tillställningen förbjudas. Likaledes må föranstaltande av tillställning förbjudas, då fara för spridning av epidemisk sjukdom bland människor eller djur, lokalens eller platsens olämplighet eller annan giltig orsak påkallar förbudet.

14 §.

På ägarens eller innehavarens bekostnad skall sådana konstruktioner, anordningar och arrangemang besiktigas, vilkas beskaffenhet skick eller planering är av uppenbar betydelse för funktionärers, för uppträdande personers eller för allmänhetens säkerhet vid offentliga nöjestillställningar.

Angående lämpligheten av samlingslokaler och samlingsområden jämte byggnader och konstruktioner för anordnandet av i denna lag avsedd tillställning samt angående besiktning av dem på åtgärd av polismyndighet eller kommunal byggnadsövervaknings-, brand- och hälsovårdsmyndighet stadgas särskilt.

15 §.

Angående avgifter för i 14 § nämnda besiktningar skall gälla vad i riket därom är stadgat.

Kommuns fullmäktiges beslut angående avgifter för av kommunal myndighet utförd besiktning skall underställas landskapsstyrelsen för fastställelse.

16 §.

Myndighet må vid beviljandet av tillstånd att föranstalta offentlig nöjestillställning förelägga föranstaltaren vissa villkor, vilka är av behovet påkallade för övervakningen eller för upprätthållandet av ordning och säkerhet vid tillställningen.

Såsom villkor för föranstaltande av tillställning av visst slag må landskapsstyrelsen genom förordning föreskriva, att föranstaltaren upptagit vederbörlig ansvarsförsäkring för sin skyldighet att erlägga sådan ersättning för under offentlig nöjestillställning uppkommen skada på per-

son eller egendom, till vilken han i sin förenämnda ställning kan dömas och även vilket försäkringens lägsta belopp skall vara.

17 §.

Den som olovligen föranstaltar i denna lag avsedd tillställning, för vars föranstaltande tillstånd av myndighet erfordras, eller bryter mot i denna lag stadgade eller med stöd av den givna föreskrifter beträffande dess anordnande, dömes för brott mot bestämmelserna angående nöjeställningar till böter eller till fängelse i högst sex månader.

Den som på annat sätt bryter mot denna lag eller med stöd av densamma utfärdade bestämmelser, dömes för brott mot bestämmelserna rörande nöjeställningar till böter.

Den som begår våld mot ordningsman, hotar honom eller gör honom förfång, straffas på sätt i 16 kap. 1 och 2 §§ strafflagen är stadgat.

18 §.

Den som stör i denna lag avsedd tillställning genom att på ett förargelseväckande sätt uppträda berusad eller som på annat sätt väcker förargelse, dömes för störande av nöjeställning till böter.

19 §.

Vapen och ammunition samt berusningsmedel, som enligt 8 och 9 §§ innehafts olovligt, må även om de icke tillhör den som gjort sig skyldig till brott mot stadgandena, dömas förbrutna till staten.

20 §.

Närmare bestämmelser angående verkställigheten av denna lag må utfärdas genom landskapsförordning.

21 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1969 och genom densamma upphäves landskapslagen den 31 juli 1942 om ordningsmän vid offentliga nöjen i landskapet Åland (11/42), landskapslagen den 31 juli 1942 innehållande särskilda bestämmelser angående biografer och offentliga biografföreställningar i landskapet Åland (10/42), landskapslagen den 14 april 1944 angående offentliga nöjen på landsbygden i landskapet Åland (12/44), landskapslagen den 14 april 1944 angående offentliga nöjen i Mariehamn (13/44), landskapslagen den 5 juni 1945 om utverkande av tillstånd till föranstaltande av vissa nöjen samt hållande av spelautomat och penningautomat (11/45) och landskapslagen den 29 mars 1950 om föranstaltande av offentliga nöjen på helgdagar i landskapet Åland (16/50) jämte i desamma senare verkställda ändringar.

Mariehamn, den 25 oktober 1968.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd Martin Isaksson

Lagberedningssekreterare

Sune Carlsson.